
PRESENTACIÓ

CARLOS GONZÁLEZ ZORRILLA

Director de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya

Tradicionalment, la seguretat i la justícia han estat matèries estretament vinculades. Aquesta és una afirmació que no està exempta de debat, perquè tot i que és una relació evident, tenen reservades funcions diferents. La Constitució espanyola de 1978, en els articles 117, 124 i 104.1 delimita, respectivament, les funcions del poder judicial, del Ministeri Fiscal i de les forces i els cossos de seguretat, i també estipula els àmbits on es donen relacions de cooperació i de dependència. D'aquest últim cas tenim com a exemple paradigmàtic la policia judicial, amb una configuració i unes funcions que actualment desperten incerteses amb relació al seu encaix en el desenvolupament del model espanyol de procediment d'enjudiciament penal.

És precisament en l'esfera del penal on les interdiccions d'aquests tres col·lectius són més intenses i allà on els punts de debat —i fins i tot d'enfrontament— són més constants.

Les Jornades sobre jutges, fiscals i policies, que va impulsar l'Institut i que va tenir lloc l'11 i el 12 de març passat, tenien com a objectiu generar el debat entre aquests col·lectius sobre les qüestions de preocupació comuna. Entre les moltes raons per organitzar aquestes jornades vull destacar, en primer lloc, la constatació que les disfuncions, els frecs i fins i tot els enfrontaments —més enllà de la implicació, a vegades, del component personal— que poden haver-hi revelen llacunes en el disseny institucional i funcional d'aquests col·lectius professionals; llacunes que poden causar incomprendensions mútues sobre el rol i les funcions que tenen assignades cadascun d'ells.

Independentment que, en general, els rols del Ministeri Fiscal i dels jutges d'una banda, i de la policia, de l'altra, queden clarament delimitats sobre paper i no sempre en la pràctica real, cal tenir en compte que la frontera entre l'activitat judicial i la que correspon a la Fiscalia tampoc és menys problemàtica. Aquesta indefinició és, doncs, un element de pes per comprendre en quins termes, a vegades poc clars, es desenvolupa la relació amb la policia. Aquesta relació s'ha vist igual-

ment afectada per les últimes reformes legislatives sobre el procediment penal —concretament pel que fa a l'anomenat enjudiciament ràpid—, que han contribuït, si cal, a enterbolir més aquesta distinció de funcions.

Probablement una de les causes principals d'aquestes disfuncions recau en l'absència d'un model únic de procediment penal. L'actual convivència d'una varietat de procediments (sumari, procediment abreujat, judici del tribunal de jurats, procediment penal de menors...), cadascun d'ells amb especialitats pròpies i amb funcions diferents per al jutge i per al fiscal, sense que la raó d'aquesta diversitat quedi clara, contribueix a la confusió en aquesta matèria.

En breu es compliran quinze anys de la promulgació de la Llei del tribunal del jurat (22 de maig de 1995), la disposició final quarta de la qual estableix el següent:

En el *termini d'un any*, des de l'aprovació de la present Llei, el Govern ha d'enviar a les Corts Generals un projecte de Llei de modificació de la Llei d'enjudiciament criminal que generalitzi els criteris processals instaurats en aquesta Llei i en què s'estableixi un procediment fonamentat en els principis acusatori i de contradicció entre les parts, previstos en la Constitució, i que simplifiqui també el procés d'investigació per evitar-ne el perllongament excessiu. Així mateix, en aquest termini, s'han d'adoptar les reformes legals necessàries que adaptin a aquest procediment l'estatut i les funcions del Ministeri Fiscal, i les Corts Generals i el Govern han d'habilitar els mitjans materials, tècnics i humans necessaris.

Si als quinze anys de l'aprovació de la Llei li restem l'any de termini de què disposava el Govern per modificar la llei, portem gairebé catorze anys de retard. I, mentrestant, en aquest interval s'han introduït innombrables reformes parcials, sobretot amb la pretensió d'agilitzar el procés penal, però sense una coherència lògica que suposés donar ni tan sols compliment parcial al compromís adquirit pel Govern en aquella norma.

Ara s'anuncia una nova revisió general del procés penal, sense que —de moment— estiguin clars els paràmetres ni els continguts essencials d'aquesta reforma.

Per aquest motiu, és tan urgent i necessari discutir sobre la investigació i la instrucció en el procés penal, sobre el rol institucional dels seus actors, sobre les garanties en el mateix procés i sobre la implantació definitiva, després de segles de retard, d'un procediment basat en el principi acusatori, en el qual estigui garantida la imparcialitat del jutge, que es regeixi veritablement pel principi de contradicció amb la igualtat d'armes, i en el qual quedin clarament garantits els drets de defensa i el correlatiu dret a conèixer l'acusació, entre d'altres.

L'enorme poder de convocatòria que van generar les Jornades esmentades demostra l'interès que suscita aquesta problemàtica i la importància que té per a tots nosaltres arribar a solucions que col·laborin a avançar en la definició d'un procés penal més garantista i, com a tal, més eficaç que l'actual.